

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.

Автоматичне визнання кваліфікацій вищої освіти

Автоматичне визнання – це визнання кваліфікації на системному рівні («бакалавр = бакалавр», «магістр = магістр») порівнянних ступенів освіти як з метою продовження освіти, так і для доступу до ринку праці. Іншими словами, автоматичне визнання – це визнання, при якому документ про освіту, виданий в одній країні, визнається в іншій країні без додаткових умов (іспитів). Автоматичне визнання зазвичай стосується академічного визнання (для продовження навчання) та не означає автоматичного зарахування до закладу освіти, не звільняє від перевірки автентичності документа про освіту та статусу закладу освіти, що видав документ про освіту. Автоматичне визнання кваліфікацій може бути застосовано й для доступу до ринку праці, проте для регульованих професій (медичні працівники, юристи, педагоги та ін.) можуть вимагатись спеціальні дозволи для роботи.

Згідно з Лісабонською конвенцією визнання кваліфікацій здійснюється за такими елементами: рівень, якість освіти, профіль освіти, результати навчання, обсяг програми (робоче навантаження). При визнанні кваліфікацій на системному (освітньому) рівні перевіряється рівень, якість освіти та обсяг програми.

Автоматичне визнання кваліфікацій в Україні здійснюється відповідно до [Порядку](#) визнання здобутих в іноземних закладах вищої освіти ступенів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 05.05.2015 № 504 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 05.09.2022 № 784) (далі – Порядок) та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.05.2015 за № 614/27059.

Відповідно до п. 2 Розділу I автоматичне визнання - підтвердження права власника іноземного документа про освіту, якому присвоєна певна кваліфікація на певному рівні вищої освіти відповідно до законодавства країн Європейського простору вищої освіти, здобувати вищу освіту на наступному рівні.

Відповідно до п. 4 Розділу V Автоматичне визнання документа про освіту (далі - Документ) може бути застосовано компетентним органом з визнання у разі, якщо задовольняються всі зазначені критерії:

1) країною походження Документа ратифіковано та імплементовано Конвенцію про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (м. Лісабон, 1997 рік), ратифікованої Законом України від 03 грудня 1999 року № 1273-XIV «Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні»;

2) національна рамка кваліфікацій країни походження Документа співставлена з Європейською рамкою кваліфікації для навчання впродовж життя та самосертифікована згідно з Рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

3) систему вищої освіти країни походження Документа організовано відповідно до трирівневої структури і принципів Болонського процесу, вона включає, за наявності, короткий цикл у значенні Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

4) у країні походження Документа зовнішнє забезпечення якості вищої освіти здійснюється незалежними агенціями із забезпечення якості, що включені до Європейського реєстру забезпечення якості або здійснюють діяльність, спрямовану на забезпечення такого включення, та які функціонують відповідно до стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти та Європейського підходу до забезпечення якості спільних освітніх програм;

5) Документ видано відповідно до трирівневої Болонської системи;

6) в країні походження Документа імплементовано додаток до диплома європейського зразка та додаток до Документа відповідає цій формі;

7) верифікацію Документа можна здійснити одним із способів, визначених підпунктами 1, 2 пункту 5 розділу V Порядку;

8) перевірку статусу освітньої установи можна здійснити у спосіб, визначений підпунктом 1 пункту 6 розділу V Порядку;

9) Компетентний орган з визнання для винесення рішення не потребує додаткової інформації від офіційних установ.

Історична довідка:

Концепція автоматичного визнання бере свій початок у створенні Європейського простору вищої освіти: створення трирівневої системи вищої освіти (бакалавр – магістр - PhD), для спрощення студентської мобільності між країнами.

2012 рік - вперше згадка концепції автоматичного визнання прозвучала у Бухарестському комюніке. Одним із пріоритетів для подальшої роботи було виділено *посилення мобільності для кращого навчання*. Академічна мобільність має важливе значення для забезпечення якості вищої освіти, сприяє розширенню транскордонної співпраці в межах ЄПВО та й за його межами, сприяє співпраці та конкуренції між установами; підвищує рівень кваліфікації випускників та покращує показник їхнього працевлаштування. Також основою ЄПВО є справедливе академічне та професійне визнання.

Тому у Бухаресті стратегія «мобільність для кращого навчання» була прийнята як невіддільна частина щодо сприяння елементу інтернаціоналізації у всій вищій освіті. Було запропоновано шукати шляхи для усунення наявних недоліків, що перешкоджають ефективному та належному визнанню, і готовність працювати разом над автоматичним визнанням подібних академічних ступенів, спираючись на інструменти Болонського процесу та було вирішено підтримувати роботу дослідницької групи (Pathfinder group on automatic recognition), яка вивчала шляхи досягнення автоматичного академічного визнання порівнянних ступенів.

2012-2014 роки - робота дослідницької групи «Pathfinder». Група «Pathfinder» погодилась, що найбільш перспективним шляхом, є автоматичне визнання кваліфікацій на системному рівні, зокрема, з метою доступу до наступного рівня освіти.

2015 рік - концепція автоматичного визнання була підтримана міністрами ЄПВО та втілена у Єреванському комюніке. Поставлена мета – досягнення автоматичного визнання у ЄПВО до 2020 року.

2018 рік - Рекомендація Ради Європейського Союзу про сприяння автоматичному взаємному визнанню вищої та повної середньої освіти та кваліфікацій, що стосуються підготовки та результатів періодів навчання, здобутих за кордоном від 26 листопада 2018 року.

Автоматичне визнання може бути застосовано, як для шкільної освіти, що дає право вступу до ЗВО, так і для ступенів вищої освіти.

2020 рік - у Римському комюніке міністри, що відповідають за вищу освіту погодилися внести необхідні законодавчі зміни, щоб гарантувати автоматичне визнання на системному рівні кваліфікацій, наданих у країнах ЄПВО, де гарантія якості працює відповідно до стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) і де створено повністю діючу національну рамку кваліфікацій.

2023 рік – Висновки Ради Європейського Союзу щодо подальших кроків для реалізації автоматичного взаємного визнання у сфері освіти та професійної підготовки від 16 травня 2023 року.

Джерела інформації:

1. [Порядок](#) визнання здобутих в іноземних закладах вищої освіти ступенів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 05.05.2015 № 504 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 05.09.2022 № 784);
2. [Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти](#) в європейському регіоні (м. Лісабон);
3. [Бухарестське](#) комюніке;
4. [Звіт](#) робочої групи «Pathfinder»;
5. [Єреванське](#) комюніке;
6. [Римське](#) комюніке;
7. [Рекомендація Ради](#) Європейського Союзу про сприяння автоматичному взаємному визнанню вищої та повної середньої освіти та кваліфікацій, що стосуються підготовки та результатів навчальних періодів, здобутих за кордоном від 26 листопада 2018 року ([з неофіційним перекладом](#));
8. [Висновки Ради](#) Європейського Союзу щодо подальших кроків для реалізації автоматичного взаємного визнання у сфері освіти та професійної підготовки від 16 травня 2023 року ([з неофіційним перекладом](#));
9. [Короткий шлях до автоматичного визнання](#) - 4 моделі (публікація в рамках проєкту Erasmus + PARADIGMS)
10. [Трикутник автоматичного визнання](#). Керівні принципи застосування фактичного автоматичного визнання (публікація в рамках проєкту AR-Net).